

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama Grada Poreča-Parenzo

Klima se na Zemlji mijenja. Klimatske promjene razlog su za ozbiljnu zabrinutost među kreatorima politike, u civilnom društvu te u javnosti koja je prepoznala njihovu štetnost za zdravlje ljudi, sveukupnu ekonomiju te cjelokupno društvo, dok rastući broj prirodnih ekstremnih događaja ima sve veći utjecaj na gospodarski rast. Upravo iz tog razloga, postupci prilagodbe klimatskim promjenama te smanjenje njihova utjecaja na svakodnevni život postali su jedan od gorućih izazova današnjice.

Svjedočeći sve izraženijim posljedicama koje klimatske promjene sa sobom nose, energetske i klimatski ciljevi Europske unije iz godine u godinu sve su ambiciozniji pa je tako Europska unija, pomoću Europskog klimatskog pakta i europskog Zelenog plana, postavila krajnji cilj da Europa do 2050. godine postane prvi klimatski neutralan kontinent.

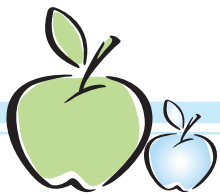
Koja je uloga gradova u cijeloj ovoj priči? Uloga gradova u klimatskim promjenama je velika. U njima živi oko 54 % globalne populacije, oni troše oko 70 % energije

i proizvode oko 75 % emisije stakleničkih plinova (Izvor: IPCC_panel on Climate Change). Ti su podatci podložni rastu s obzirom na to da i gradovi, pogotovo u zemljama u razvoju, nepre-

stano rastu. Računa se da će do 2050. do 68 % globalne populacije živjeti u urbanim sredinama, što znači da će u tim sredinama i potrošnja resursa također rasti. Ipak, osim što gradovi troše ogromnu količinu resursa, oni su također i veoma održiv izum. Ljudi žive i rade u blizini što omogućuje održivu mobilnost, kraće putovanje od kuće do radnog mjesta, manje domove s manjom potrošnjom električne energije. Stoga su urbane sredine, ako im je gustoća naseljenosti pravilno raspoređena, održivije od suburbanih naselja. Gradovi imaju ključnu ulogu u postupcima ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama i svi se novi projekti koji uključuju razvoj gradova, moraju time voditi.

Grad Poreč-Parenzo smješten je na zapadnoj obali istarskog poluotoka. Zauzima 111,22 km² kopnene, te 297,84 km² morske površine. Broji 16.607 sta-

jih od 65 godina, udaljenost do najbliže zdravstvene ustanove, udio prihoda od turizma, itd.). Istodobno međudjelovanje ovih dvaju čimbenika dalo je parametre vezano za SPOSOBNOST PRILAGODBE (sposobnost sustava, institucija i ljudi da se prilagode potencijalnim oštećenjima, iskoriste mogućnosti ili reagiraju na posljedice, npr. stupanj educiranosti stanovništva, visina BDP-a, ulaganja u razvoj novih turističkih programa, itd.). Kombinacija IZLOŽENOSTI i OSJETLJIVOSTI rezultirala je definicijom POTENCIJALNOG UTJECAJA. Sučeljavanjem POTENCIJALNOG UTJECAJA sa SPOSOBNOŠĆU PRILAGODBE dobiven je odgovor na pitanje RANJIVOSTI (stupanj do kojeg je sustav / pojedini sektor podložan ili se (ne)može nositi s nuspojavama klimatskih promjena). Navedena logička matrica primijenjena je na svih 5 promatranih sektora te su za sva naselja na području grada izrađeni grafički prikazi (karte) stupnja ranjivosti i stupnja rizika uvjetovanih klimatskim promjenama. Nametnuo se zaključak da što je veći POTENCIJALNI UTJECAJ (IZLOŽENOST+OSJETLJIVOST) klimatskih promjena na pojedini sektor, kako bi njegova RANJIVOST bila što manja, utoliko SPOSOBNOST PRILAGODBE mora biti veća. U protivnom, smanjena sposobnost prilagodbe na utjecaj klimatskih promjena rezultirat će povećanom RANJIVOŠĆU.

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama donosi jasnu viziju Grada Poreča–Parenzo koja kaže: „Grad Poreč–Parenzo grad je bogate povijesne i kulturne baštine, grad turizma i prirodnih ljepota, grad sporta i raznoraznih programa za zdravlje građana, grad visoke komunalne opremljenosti, socijalno osjetljiv i ekološki osviješten, koji u svim svojim segmentima nastoji osigurati održivi razvoj te zadržati nadstandard za svoje građane. Grad Poreč–Parenzo grad je po mjeri čovjeka“. Imajući na umu gore navedenu viziju, Strategija daje pregled rizika prepoznatih u Procjeni ranjivosti i rizika te kao odgovor na njih, detaljan opis i plan 17 mjera koje Grad namjerava provoditi do 2030. godine, i to: jednu nadsektorsku mjeru, po tri mjere za

novnika i drugi je grad po veličini u Istarskoj županiji. Poreč je grad pozitivnih demografskih kretanja koji bilježi trend kontinuiranog naseljavanja, grad iznimno niske stope nezaposlenosti te iznadprosječne infrastrukturne opremljenosti i komunalne uređenosti. Istodobno, Poreč je turistička vrhunska destinacija u kojoj se ostvaruje 10 % sveukupnog hrvatskog turizma. U proteklih 6 godina Poreč je 3 puta (2018., 2019. i 2023.) među gradovima srednje veličine proglašen gradom s najboljom kvalitetom života u Hrvatskoj.

Kao energetska i klimatska izrazito osviješten grad, Grad Poreč–Parenzo još je 2012. godine postao potpisnikom Sporazuma gradonačelnika, vodeće europske inicijative usmjerene ka ublažavanju klimatskih promjena, a 2016. godine jedan od prvih 6 gradova u Republici Hrvatskoj potpisnika novog integriranog Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju. Slijedom obveza koje je kao potpisnik navedenih sporazuma preuzeo, Grad Poreč–Parenzo izradio je čitav niz strateških dokumenata, konkretno Akcijski plan energetska održivog razvoja Grada Poreča–Parenzo za razdoblje do 2020. godine, Reviziju akcijskog plana energetska održivog razvoja Grada Poreča–Parenzo za razdoblje do 2030. godine, Procjenu ranjivosti i rizika sektora od posebnog značaja za područje Grada Poreča–Parenzo na utjecaj klimatskih promjena, Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama Grada Pore-

ča–Parenzo za razdoblje do 2030. godine te Plan klimatske neutralnosti Grada Poreča–Parenzo za razdoblje do 2050. godine.

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama Grada Poreča–Parenzo za razdoblje do 2030. godine izrađena je u sklopu provedbe projekta 'Life Sec Adapt', u razdoblju 2016. – 2018. godine. Izradi same Strategije prethodila je izrada Izvešća o procjeni trenutnog stanja klimatskih pokazatelja za područje Grada Poreča–Parenzo te izrada Procjene ranjivosti i rizika sektora od posebnog značenja za Grad Poreč–Parenzo na klimatske promjene.

Strategija obuhvaća 5 sektora od posebnog značenja za područje Grada Poreča–Parenzo: zdravlje, turizam, vodoopskrba i kvaliteta vode, prirodni ekosustavi i bioraznolikost, prostorno planiranje i upravljanje obalnim područjem. Logički okvir utvrđivanja ranjivosti pojedinog sektora na utjecaj klimatskih promjena sastojao se od toga da se za svaki od navedenih sektora promatrala njegova IZLOŽENOST (u kojoj je mjeri i kojim klimatskim parametrima sektor direktno izložen, npr. srednja dnevna temperatura, vrući dani, trajanje vrućih razdoblja, itd.). Prirodno i socijalno okruženje dali su ulazne parametre vezano za OSJETLJIVOST (mjera do koje je sektor, zbog klimatske varijabilnosti ili promjene, nepovoljno ili povoljno pogođen, npr. ukupan broj stanovnika, broj ljudi stari-

sektor zdravlja i sektor turizma, po četiri mjere za sektor vodoopskrbe i kvalitete vode i sektor prirodnih ekosustava i bioraznolikosti te dvije mjere za sektor prostornog planiranja i upravljanja obalnim područjem. Važnost strateškog (urbanog) planiranja te bliske povezanosti intervencija u prostoru s utjecajem na ljudsko zdravlje vidljiva je iz činjenice da je to utkano u gotovo svaku od 17 mjera u svih 5 promatranih sektora. Implementacija mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama na području Grada Poreča–Parenzo u proteklih 8 godina rezultirala je provedbom više od 40 projekata čime su potaknute investicije u ukupnom iznosu od 87 milijuna eura uz ostvarenu stopu sufinanciranja u iznosu od 90,7 %.

Zbog toga je Grad Poreč–Parenzo danas:

- grad koji je izgradio sustav za pročišćavanje otpadnih voda, u sklopu kojeg je izgrađeno i rekonstruirano 84,1 km kanalizacijske mreže, izgrađeno 32 km nove kanalizacijske mreže, omogućeno priključenje preko 90 % stanovništva na sustav javne odvodnje, a izgrađena su i četiri uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i postrojenja za solarno sušenje i kompostiranje mulja; najmodernija tehnologija membranskog bioreaktora omogućuje po-

novno iskorištavanje pročišćene vode za navodnjavanje zelenih površina, zalijevanje sportskih terena i poljoprivrednih kultura te u svrhu protupožarne zaštite i kao tehnološka voda za pranje ulica, čime se direktno štiti naš najvrjedniji resurs – more, a smanjuje pritisak zahtjeva po dostupne izvore (pitke) vode

- grad na čijem je području izgrađen sustav javnog navodnjavanja Červar-Porat – Bašarinka s ciljem akumuliranja vode u hidrološki povoljnom razdoblju godine te navodnjavanja poljoprivrednih površina tijekom sušnih mjeseci u godini
- grad koji je svoju vatrogasnu postrojbu opremio specijaliziranom opremom koja omogućuje gotovo trenutno vrijeme odaziva u slučaju urbanih poplava uzrokovanih velikim količinama oborina zbog ekstremnih vremenskih uvjeta
- grad koji je u sklopu provedbe projekta 'Poreč living streets' jednu od svojih najprometnijih ulica 3 dana zatvorio za promet te se time pretvorio u živući laboratorij ugone i kvalitete boravka na otvorenom urbanom prostoru u ljetnim mjesecima
- grad čiji se građani i posjetitelji odmaraju na prvom PARKLET-u u Hrvatskoj, „pametnim klupama“ na kojima svoje „pametne uređaje“

pune „zelenom“ energijom proizvedenom iz energije sunca

- grad koji već četiri godine uspješno provodi nacionalnu akciju sadnje stabala i podjele sadnica Zasadi stablo, ne budi panj u sklopu koje je na području Poreča posađeno i građanima podijeljeno gotovo 3000 sadnica bilja i stabala.

Klimatske promjene ne poznaju granice, one su globalni fenomen. Smanjenje ranjivosti na posljedice klimatskih promjena iznimno je zahtjevan, dugotrajan i nadasve neizvjestan put, ali je prilagodba njima moguća u velikoj mjeri. Upravo je to put kojim Grad Poreč–Parenzo odlučno kroči.

Gradovi imaju ključnu ulogu u postupcima ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama i svi se novi projekti koji uključuju razvoj gradova, moraju time voditi. Isključivo sustavna i ustrajna edukacija može rezultirati promjenama u percepciji te promjenama u ustaljenim obrascima ponašanja. Razvoj i implementacija mehanizama prilagodbe na utjecaje klimatskih promjena ovime postaje jednom od ključnih tema održivih politika.

Ako možete promijeniti ulicu, možete promijeniti svijet (Janette Sadik-Khan)

Gordana Lalić, mag. ing. str.

Grad Poreč – Parenzo, Parentium d.o.o.
gordana.lalic@porec.hr

